

R O M Â N I A
CURTEA DE APEL..
SECȚIA.....
ÎNCHEIERE

Ședința publică de la 12 Mai 2021

Completul compus din:

PREȘEDINTE.....

Judecător.....

Grefier.....

X.X.X.

Pe rol se află judecarea apelului declarat de către apelanta reclamantă..., cu domiciliul..., cu domiciliul procesual ales pentru comunicarea actelor de procedură la Cabinet Avocat., cu sediul profesional..., împotriva sentinței civile nr... din data de..., pronunțată de către Tribunalul..., Secția..., în dosarul nr. .../.../..., în contradictoriu cu intimata pârâtă..., cu sediul în..., având ca obiect “drepturi bănești – acordarea sporului pentru condiții de muncă deosebit de periculoase în cuantum de 50% din salariul de bază, plata la zi începând cu data de 01.10.2018, etc.

La apelul nominal făcut în ședință publică, au lipsit părțile.

Procedura de citare este legal îndeplinită.

S-a făcut referatul cauzei de către grefierul de ședință, care învederează faptul că au fost înaintate relațiile solicitate; intimata pârâtă... și-a exprimat, în scris, punctul de vedere cu privire la necesitatea sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție, privind aspectele invocate din oficiu de către instanță la termenul anterior; doamna avocat... a depus o precizare prin care susține că menține concluziile expuse la termenul anterior, de respingere a sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție, ca inadmisibilă; s-a solicitat judecarea cauzei în lipsă, după care:

Având în vedere faptul că s-a solicitat judecarea cauzei în lipsă și au fost comunicate înscrisurile solicitate intimatei pârâte, instanța de apel, în considerarea aspectelor invocate la termenul anterior, privind eventualitatea sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea chestiuni de drept privind interpretarea dispozițiilor art. 431 alin. (2) Cod procedură civilă, în sensul dacă reținerea efectului pozitiv al autorității de lucru judecat, presupune sau nu identitatea de părți, în temeiul dispozițiilor art. 519 și 520 Cod procedură civilă, reține cauza pentru deliberare și pronunțare.

CURTEA

Expunerea pe scurt a litigiului:

Prin cererea înregistrată la data de 24.06.2020 pe rolul Tribunalului...- Secția..., reclamanta... a chemat în judecată pe pârâta..., solicitând ca prin hotărâre judecătorească să fie obligată la acordarea sporului pentru condiții de muncă deosebit de periculoase în cuantum de 50% din salariul de bază acordat personalului care oferă servicii de asistență socială persoanelor adulte cu handicap psihic sau mintal, în temeiul pct. I, lit. A. din Anexa 9 la Regulamentul-cadru, plata la zi a acestui spor, începând cu data de 01.10.2018, precum și actualizarea sumelor cu rata inflației până la data plății efective și plata de daune interese începând cu data scadenței lunare și până la data plății efective.

S-a susținut în motivarea cererii că în perioada dedusă judecății reclamanta a fost angajată Centrului... din cadrul Direcției..., iar începând cu luna octombrie 2018 trebuia să beneficieze de sporul de 50% prevăzut de Anexa 9, pct. I, lit. A, subpct. 1 la Regulamentul cadru adoptat prin HG nr. 153/2018, coroborat cu Anexa II din Legea 153/2017, în condițiile în care Centrul... face parte din categoria unităților care acordă asistență persoanelor cu handicap psihic sau mintal, în sensul acestor prevederi.

În acest sens, s-a arătat că încadrarea făcută de angajator cu consultarea sindicatelor prin procesul verbal nr. ../... este eronată, Buletinul de expertizare nr. ../... care a stat la baza acestuia nu conține nici un detaliu cu privire la cele 38 de unități avute în vedere, iar o parte din colegii care își desfășoară activitatea în același centru beneficiază deja de acest spor, fiind astfel încălcat principiul nediscriminării, consacrat de dispozițiile Legii cadru nr. 153/2017, Directiva nr. 75/117/CEE, art. 4 alin. 2 și art. 16 alin. 1 din Constituția României, art. 3-9 și art. 154 alin. 3 din Codul muncii.

Soluționând în fond cauza, prin sentința civilă nr... din data de..., pronunțată de către Tribunalul..., Secția..., în dosarul nr. ../.../..., a fost respinsă acțiunea formulată de reclamanta... în contradictoriu cu pârâta...

Pentru a pronunța această sentință instanța a reținut că reclamanta... este salariaată pârâtei..., ocupând postul de infirmieră la Centrul... din cadrul pârâtei, în baza contractului individual de muncă nr. ../...

Prin acțiunea de față, aceasta solicită acordarea sporului pentru condiții de muncă deosebit de periculoase în cuantum de 50% din salariul de bază acordat personalului care oferă servicii de asistență socială persoanelor adulte cu handicap psihic sau mintal, solicitare bazată pe faptul că Centrul ..., unde își desfășoară activitatea, oferă servicii pentru astfel de persoane.

Salarizarea reclamantei este prevăzută în Legea cadru nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice, cu modificările și completările ulterioare, iar prin HG 153/29.03.2018 a fost aprobat Regulamentul-cadru privind stabilirea locurilor de muncă, a categoriilor de personal, a mărimii concrete a sporului pentru condiții de muncă prevăzut în Anexa II la Legea cadru 153/2017, precum și condițiile de acordare a acestuia pentru familia ocupațională de funcții bugetare „Sănătate și asistență socială”.

Anexa 9 din HG 153/2018 reglementează mărimea concretă a sporurilor pentru personalul care lucrează în unitățile de asistență socială/centre cu sau fără personalitate juridică/servicii sociale cu sau fără cazare, conform prevederilor art. 14 de la cap.II din Anexa II la Legea nr. 153/2017 cu modificările și completările ulterioare.

În raport de dispozițiile art.5 din Regulamentul-cadru, la nivelul pârâtei s-a efectuat de către Direcția de Sănătate Publică..., expertizarea locurilor de muncă din cadrul serviciilor sociale care funcționează în cadrul Direcției... și a fost emis buletinul de expertizare nr. ../... după la dosar, iar ulterior, respectând prevederile art. 12 din HG 153/2018, a fost încheiat procesul verbal de ședință nr../... după la dosar, între ordonatorul de credite și sindicat privind nominalizarea personalului care beneficiază de sporuri pe locuri de muncă, categorii de personal, mărimea concretă a sporului, precum și condițiile de acordare ale acestuia.

Conform acestui acord, pentru personalul din Centrul..., unde își desfășoară activitatea reclamanta, serviciu social cu cazare al cărui beneficiari sunt persoanele cu dizabilități încadrate în grad mediu, accentuat și grav și care nu pot fi îngrijite în propria familie sau în comunitatea din care provin, s-a stabilit acordarea unui spor de 15%, așa cum acesta se regăsește în Anexa 9 pct. V, lit. B, subpunctul 4 la Regulamentul-cadru privind stabilirea locurilor de muncă, a categoriilor de personal, a mărimii concrete a sporurilor pentru condiții de muncă prevăzut în anexa II la Legea cadru 153/2017 și anume spor de 15% acordat pentru personalul din unitățile de asistență socială/centre cu sau fără personalitate juridică/servicii sociale, cu sau fără cazare, care acordă servicii persoanelor cu handicap (adulți și copii), altele decât cele menționate la pct.I.

Ori, potrivit dispozițiilor din Anexa 9 pct. 1, lit. A, subpunctul 1 la Regulamentul-cadru (încadrare solicitată de reclamantă), sporul de la 50% până la 75% din salariul de bază se acordă personalului din unitățile de asistență socială/centre cu sau fără personalitate juridică/servicii sociale, cu cazare/fără cazare, care acordă servicii persoanelor (adulți și copii) cu handicap psihic sau mintal.

Împrejurarea că de serviciile Centrului... beneficiază și unele persoane cu handicap psihic sau mintal nu este de natură să justifice acordarea sporului de 50%, acest centru fiind acreditat ca unitate de asistență socială în conformitate cu prevederile HG 867/2015 pentru aprobarea Nomenclatorului serviciilor sociale, care definește categoriile de servicii sociale organizate ca centre de servicii sociale, precum și destinația, serviciile și activitățile principale pe care le desfășoară fiecare centru.

Din analiza dispozițiilor prevăzute în Anexa 9 la Regulamentul cadru care reglementează mărimea sporului pentru personalul din unitățile de asistență socială/centre cu sau fără cazare, acordat în baza prevederilor art. 14 de la cap. II din Anexa II la Legea cadru 153/2017, cu modificările și completările ulterioare reiese clar opțiunea legiuitorului de a diferenția acordarea sporului pentru condiții deosebit de periculoase, condiții grele de muncă și condiții periculoase sau vătămătoare în raport de locurile de muncă și destinația fiecărei unități de asistență socială/ centru social.

În ceea ce privește critica adusă conținutului buletinului de expertizare nr. .../..., instanța a reținut că expertizările efectuate cu ocazia stabilirii condițiilor de muncă au natură tehnică, științifică și nu de încadrare a unui personal într-o categorie de sporuri sau alta, aceasta realizându-se exclusiv în temeiul dispozițiilor legale care, așa cum s-a menționat mai sus, au fost respectate.

În ceea ce privește invocarea, în susținerea acțiunii sale, de către reclamantă, a practicii judiciare a Tribunalului..., menținută de Curtea de Apel... în spețe similare, instanța a apreciat că dezlegarea problemei de drept sesizate revine exclusiv judecătorului care soluționează litigiul, raportat la circumstanțele particulare ale cererii, precum și la dispozițiile legale pe care se sprijină fiecare hotărâre dată de instanță.

Împotriva acestei sentințe a declarat apel reclamanta...., în motivarea căruia a susținut, în esență, că sentința pronunțată este esențialmente netemeinică, prin aceasta fiindu-i încălcat dreptul la un proces echitabil.

A invocat în acest sens apelanta dispozițiile art. 38 și art. 23 din Legea nr. 153/2017 și respectiv art. 14 din alin. 1 lit. A din Cap. II, Anexa II la Legea nr. 153/2017, precum și ale HG nr. 153/2018, art. 12 și Anexa nr. 9, arătând că, în aplicarea acestor prevederi care reglementează acordarea sporului pentru condiții deosebit de periculoase pentru personalul de specialitate care desfășoară activitate în unitățile de asistență socială destinate persoanelor cu nevoi de recuperare neuromotorie, neuropsihomotorie, neuromusculară și neurologică, la nivelul DGASPC... s-a efectuat de către Direcția de Sănătate Publică... expertizarea locurilor de muncă din cadrul serviciilor sociale care funcționează în cadrul direcției.

Din buletinul de expertizate nr.../... rezultă că expertizarea s-a efectuat urmare a solicitării DGASPC, fiind evaluat impactul factorilor de risc profesional asupra stării de sănătate a personalului angajat, iar evaluarea a vizat inclusiv personalul de la Centrul... în cadrul căruia desfășoară activitate reclamanta.

Urmare a expertizării locurilor de muncă și în aplicarea art. 12 alin. 1 din HG nr. 153/2018, între DGASPC... și sindicate au avut loc consultări pentru nominalizarea personalului căruia urma să i se acorde sporul și pentru stabilirea mărimii concrete a sporului, rezultatele consultărilor fiind consemnate în procesul verbal nr. .../... prin care s-a convenit asupra acordării sporului la limita minimă, iar la pct. 31 s-a stabilit că Centrul...- serviciu social cu cazare ai cărui beneficiari sunt persoanele cu dizabilități încadrate în grad mediu, accentuat și grav și care nu pot fi îngrijite în propria familie sau în comunitatea din care provin, se încadrează în Anexa 9, punctul V, litera B, subpunctul 4 la Regulamentul - cadru privind stabilirea locurilor de muncă, a categoriilor de personal, mărimii concrete a sporurilor pentru condiții de muncă prevăzute în anexa II la Legea cadru nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice, precum și a condițiilor de acordare a acestuia, pentru familia ocupațională de funcții bugetare „Sănătate și asistență socială”, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 153/2018, cu modificările și completările ulterioare, respectiv spor de 15% din salariu de bază, acordat pentru personalul din unitățile de asistență socială/centre cu sau fără personalitate juridică/servicii sociale, cu sau fără cazare, care acordă servicii persoanelor cu handicap (adulți și copii), altele decât cele menționate la punctul I.

Conform procesului-verbal nr. .../..., Centrul... a fost încadrat în Anexa 9, punctul V, litera B, subpunctul 4 la Regulamentul cadru sus menționat.

Prin urmare, în cadrul pârâtei DGASPC.... s-a urmat procedura prevăzută de HG nr. 153/2018 și au fost expertizate locurile de muncă, iar ulterior au avut loc consultări cu sindicatele stabilindu-se categoriile de personal și procentul de acordare a sporului pentru condiții deosebit de periculoase.

Instanța de fond a ignorat însă faptul că, potrivit Deciziei nr. .../... pronunțată de Curtea de Apel ..., Secția ... în dosar nr. .../.../..., invocată ca temei al acordării sporului în procent de 50%, s-a reținut, cu autoritate de lucru judecat că încadrarea Centrului...a fost eronată; respectiv conform procesului — verbal nr.../... se stabilise că se încadrează în Anexa 9, punctul V, lit.B, subpunctul 4 la Regulamentul cadru dar încadrarea corectă este dată de dispozițiile din Anexa 9, pct.I lit.A, subpunctul I la Regulamentul-cadru cu următorul conținut: ”unitățile de asistență socială/centre cu sau fără personalitate juridică/servicii sociale, cu cazare/fără cazare, care acordă servicii persoanelor (adulți și copii) cu handicap psihic sau mintal.

În aceste condiții, au fost invocate dispozițiile art. 431 alin. 2 Cod procedură civilă care reglementează prezumția legală de lucru judecat, caz în care nu este necesar să existe triplă identitate, de părți, obiect și cauză, ci este suficient ca în judecata ulterioară să fie adusă în discuție o chestiune litigioasă care să aibă legătură cu ceea ce s-a soluționat anterior, așa încât aceasta să nu poată fi contrazisă, indiferent dacă această rezolvare a fost dată prin dispozitiv sau numai în considerente, date fiind dispozițiile art. 430 alin.2 Noul Cod procedură civilă.

Ca atare, cu autoritate de lucru judecat, prin hotărârea susmenționată s-a statuat că încadrarea Centrului... prin procesul verbal nr.../... în Anexa 9 punctul V lit.B, subpunctul 4 și în consecință acordarea personalului a unui spor de 15% este eronată, încadrarea corectă fiind dată de altă dispoziție legală din Anexa 9 din Regulamentul – cadru și care atrage acordarea unui spor de 50%.

Astfel, chestiunea litigioasă care a făcut obiectul dezbaterii și al verificării jurisdicționale anterioare poate fi opusă de reclamantul de față, care își desfășoară activitatea în același centru și căruia i s-a acordat eronat același spor.

Argumentele din Decizia civilă nr.../.. a Curții de Apel..., în sensul că orice înțelegere a conducerii cu sindicatele nu poate vătăma drepturile salariale iar potrivit art.38 alin. 1 din Codul Muncii salariații nu pot renunța la drepturile ce le sunt recunoscute prin lege sunt pe deplin valabile.

A fost invocat de asemenea și art. 253 alin. 1 Codul muncii și, având în vedere că pârâta nu a acordat sporul pentru condiții deosebit de periculoase, solicită ca sumele să fie actualizate cu indicii de inflație de la data scadenței la data plății efective, precum și dobânda legală, în raport de dispozițiile art. 1531 alin. 1 și 2, art. 1535 alin. 1 C.civ.,

A făcut referire reclamanta la prevederile art. 6 al Convenției Europene a Drepturilor Omului arătând că, în cazul în care dovada în sine nu este admisă și, prin urmare, nu sunt dobândite elementele de baza ale solicitării formulata de subscrise, s-ar limita serios dreptul la apărare, rezultând într-o încălcare a principiilor prevăzute în Convenția Europeană a Drepturilor Omului, cu privire la un proces echitabil.

Respingerea probelor și circumstanțelor din același material probatoriu, afectează corectitudinea părților în proces și comportă diminuarea șanselor de apărare; respingerea elementelor de proba solicitate ar influența contradictoriul și egalitatea armelor, fiind invocată și jurisprudența CEDO în acest sens(sent. 5 iulie 2011, Dan c Moldova, Appl n 8999/07, CEDO sent. 2 iunie 2008, Popovici c Moldova, nr. 289/04, CEDO sent. 27 iunie, 2000, Constantinescu c Romania, nr. 28871/95, CEDO sent. 10 martie 2009, Marcos Barrios c Spania, nr. 17122/07, CEDO sent. 22 noiembrie 2011, Calero Lacadena vs Spania, n. 23002/07, sent. 26 mai 1988, Ekbatani c Suedia, nr. 10563/83).

Au fost expuse considerente referitoare la importanța dreptului la un proces echitabil consacrat de art. 6 din CEDO prin prisma dreptului la o bună administrare a justiției și a „dreptului la probă”, în concluzie susținându-se că o evaluare diferită a cererii sale ar comporta o situație de dezavantaj care contravine dreptului la probe al părților, concretizând o încălcare a Convenției Europene a Drepturilor Omului, articolul 6, punctul 1 care viciază decizia unei instanțe, pentru încălcarea legalității cazului, corectitudinii cauzei, dreptului la contradictoriu și la egalitatea armelor, securității juridice.

Dreptul la ”egalitatea de arme” a fost consacrat pentru prima dată de către Curtea Europeană prin Hotărârea din 27 iunie 1968, în cauza Neumeister c. Suediei, iar prima condamnare pentru nerespectarea acestui drept a fost pronunțată prin Hotărârea din 16 iulie 1971, în cauza Ringeisen c. Austriei.

Scopul legii nu poate fi singurul criteriu pentru a delimita puterea discreționară, pentru ca un act juridic al statului poate reprezenta exces de putere nu numai în situația în care măsurile adoptate nu urmăresc un scop legitim, dar și în ipoteza în care măsurile dispuse nu sunt adecvate scopului legii și nu sunt necesare în raport cu situația de fapt și scopul legitim urmărit.

Instanța de apel a pus în discuția părților, din oficiu, sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, potrivit dispozițiilor art. 512 – 520 NCPC, cu privire la următoarea chestiune de drept:

„Dacă reținerea efectului pozitiv al lucrului judecat, în temeiul dispozițiilor art. 431 alin. 2 NCPC, presupune sau nu îndeplinirea condiției identității de părți”.

Cu privire la admisibilitatea sesizării, Curtea apreciază că sunt îndeplinite condițiile de admisibilitate prevăzute de dispozițiile art. 519 din Codul de procedură civilă, după cum urmează:

a) existența unei cauze aflate în curs de judecată: cauza este în curs de judecată, în fața instanței de apel - Curtea de Apel...;

b) instanța care sesizează Înalta Curte de Casație și Justiție să judece cauza în ultimă instanță: cauza este în faza procesuală a apelului, Curtea de Apel... judecând în ultimă instanță, potrivit dispozițiilor art. 214 din Legea nr. 62/2011;

c) cauza care face obiectul judecății să se afle în competența legală a unui complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului investit să soluționeze cauza: Curtea de Apel... este competentă material și teritorial să judece calea de atac declarată de reclamantă, în conformitate cu prevederile art. 96 alin. 1 pct. 2 NCPC;

d) soluționarea pe fond a cauzei în curs de judecată să depindă de chestiunea de drept a cărei lămurire se cere: de lămurirea modului de interpretare și aplicare a art. 431 alin. 2 NCPC depinde soluționarea pe fond a cauzei, câtă vreme, în aplicarea acestor dispoziții, reclamanta se prevalează de efectele Deciziei nr.../.... pronunțată de Curtea de Apel..., Secția... în dosar nr.../.../... pentru a justifica îndreptățirea la acordarea sporului de 50% pentru condiții deosebit de periculoase prevăzut de Anexa 9, pct.I, lit.A, subpunctul I la Regulamentul – cadru, susținând că prin aceasta s-ar fi stabilit, cu autoritate de lucru judecat, că Centrul... face parte din categoria unităților de asistență socială/centre cu sau fără personalitate juridică/servicii sociale, cu cazare/fără cazare, care acordă servicii persoanelor (adulți și copii) cu handicap psihic sau mintal, la care se referă dispozițiile anterior menționate.

Chiar dacă sesizarea vizează interpretarea unor norme de drept procedural, în jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept s-a reținut în mod constant că obiectul sesizării l-ar putea constitui atât o chestiune de drept material, cât și una de drept procedural dacă, prin consecințele pe care le-ar produce, interpretarea și aplicarea normei de drept au aptitudinea să determine soluționarea pe fond a cauzei, rezolvarea raportului de drept dedus judecății, ipoteză care este incidentă în prezenta cauză.

e) chestiunea de drept a cărei lămurire se cere să fie nouă: problema de drept privește interpretarea și aplicarea unor texte din Noul Cod de procedură civilă care, deși au intrat în vigoare de opt ani, sunt susceptibile a crea în continuare controverse, cu atât mai mult în contextul generat de modificările aduse recent art. 513 din Codul de procedură civilă prin Legea nr. 310/2018, în vigoare din 21.12.2018, cu potențiale consecințe asupra modului de interpretare a dispozițiilor legale ce fac obiectul prezentei sesizări.

Astfel, s-a constatat că nu s-a conturat o jurisprudență constantă în care să se fi statuat asupra acestei probleme inclusiv din perspectiva modificărilor recente aduse Codului de procedură civilă.

Practica la nivelul Curții de Apel... nu este unitară cu privire la chestiunea în discuție, în cauze similare celei deduse judecății fiind pronunțate soluții contradictorii (ex. dosarele nr. .../.../... și nr. .../.../...), fără a se putea contura o opinie majoritară, conform Referatului cu probleme de practică neunitară ivite în luna ianuarie 2021 la nivelul Secției... din cadrul Curții de Apel....

De asemenea, chestiunea în discuție în prezenta cauză este diferită de cea asupra căreia s-a pronunțat Înalta Curte de Casație și Justiție prin Decizie nr. 18/2020 – Completul pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unei chestiuni de drept, respectiv:

„În cazul acțiunii în revendicare imobiliară a unui bun proprietate comună pe cote-părți (coproprietate), dispozițiile art. 643 alin. (2) teza a doua din Codul civil instituie o excepție de la opozabilitatea hotărârii judecătorești reglementată de art. 435 alin. (2) din Codul de procedură civilă”.

Astfel, dispozițiile legale supuse analizei instanței supreme în respectiva sesizare au vizat inclusiv aspecte referitoare la efectele hotărârii judecătorești, însă sub aspectul opozabilității față de terți a hotărârii, situația particulară avută în vedere fiind cea a coproprietarului, terț în raport cu o hotărâre judecătorească nefavorabilă, pronunțată într-o acțiune în revendicare imobiliară a unui bun aflat în coproprietate, fără a se statuat expres asupra interpretării art. 431 alin. 2 NCPC.

Aceste dispoziții nu au fost analizate nici în considerentele Deciziei nr. 2/19.01.2015 dată de Înalta Curte de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unei chestiuni de drept, prin care s-a stabilit că, în aplicarea art. 2 raportat la art. 1 alin. (2) lit. e) pct. (i) și alin. (3) din OG nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, punerea în executare a hotărârilor judecătorești prin care s-au acordat unor angajați anumite drepturi salariale nu reprezintă un tratament discriminatoriu al celorlalți angajați.

Se observă în acest sens că obiectul respectivei sesizări a vizat inclusiv efectele hotărârilor judecătorești față de terți, însă din perspectiva creării unei stări de discriminare susceptibile a fi remediate în cadrul procedurii reglementate de dispozițiile OG nr. 137/2000, și nu raportat la reglementarea conținută de art. 431 alin. 2 NCPC.

f) chestiunea de drept nu a făcut obiectul statuării Înaltei Curți de Casație și Justiție și nici obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare: problema de drept nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, conform evidențelor Înaltei Curți de Casație și Justiție, astfel cum rezultă din datele publice afișate pe portalul de internet al Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Punctul de vedere al părților asupra chestiunii de drept:

Potrivit dispozițiilor art. 520 alin. 1 Cod procedură civilă, la termenul din data de 03.03.2021, instanța de apel a pus în vedere părților să prezinte punctul de vedere asupra chestiunii de drept în discuție.

Apelanta reclamantă nu a fost în măsură să expună un asemenea punct de vedere, la termenul din data de 03.03.2021 exprimând oral opinia în sensul respingerii sesizării, în același sens fiind și precizarea depusă la dosar prin adresa ../....

Intimata pârâtă... *prin cererea înregistrată sub nr. ../..*, a arătat că din interpretarea dispozițiilor art. 431 alin. 1 și 2 NCPC rezultă că există lucru judecat atunci când a doua cerere de chemare în judecată are același obiect, este întemeiată pe aceeași cauză și este între aceleași părți făcute de ele și în contra lor în aceeași calitate.

Principiul autorității de lucru judecat corespunde necesității de stabilitate juridică și ordine socială, fiind interzisă readucerea în fața instanței a chestiunii litigioase deja rezolvate, iar sub aspectul elementelor autorității de lucru judecat, rezultă că pentru existența ei este necesară tripla identitate de părți, obiect și cauză.

Identitatea de părți presupune participarea în ambele procese a acelorași persoane, ca titulari ale drepturilor care formează obiectul principal, cauza vizează fundamentul raportului juridic dedus judecății, în timp ce obiectul reprezintă atât pretenția formulată prin cerere, cât și dreptul subiectiv invocat.

În consecință, consideră că nu se impune sesizarea din oficiu a Înaltei Curții de Casație și Justiție cu privire la dezlegarea chestiunii de drept privind interpretarea dispozițiilor art. 431 alin. (2) din Codul de procedură civilă, deoarece instanța dispune de suficiente repere de analiză care să îi îngăduie interpretarea corectă a prevederilor legale care reglementează autoritatea de lucru judecat, nefiind vorba, în mod real, despre dispoziții neclare sau incomplete, care să se constituie într-un veritabil obstacol pentru judecătoria instanței de apel.

Opinia completului de judecată:

Scopul demersului judiciar inițiat de reclamantă vizează, în esență, constatarea îndreptățirii sale la plata sporului pentru condiții deosebit de periculoase, în cuantum de 50 % din salariul de bază prevăzut în Anexa 9, pct.I, lit. A, subpunctul 1 din Regulamentul – cadru aprobat prin HG nr. 153/2018, în locul sporului de 15% pentru condiții deosebite, prevăzut la Anexa 9, punctul V, litera B, subpunctul 4 la același regulament.

Posibilitatea acordării acestor sporuri a fost reglementată de dispozițiile art. 14 alin. 1 lit. a și respectiv e din Capitolul II al Anexei II la Legea nr. 153/2017, prevederile alin. 2 din același articol prevăzând că locurile de muncă, categoriile de personal, mărimea concretă a sporului, precum și condițiile de acordare a acestuia se stabilesc de către ordonatorul de credite, cu consultarea sindicatelor sau, după caz, a reprezentanților salariaților, în limita prevederilor din regulamentul elaborat potrivit prezentei legi, având la bază buletinele de determinare sau, după caz, expertizare, emise de către autoritățile abilitate în acest sens.

În vederea aplicării acestor prevederi, prin HG nr. 153/2018, a fost aprobat Regulamentul-cadru privind stabilirea locurilor de muncă, a categoriilor de personal, a mărimii concrete a sporului pentru condiții de muncă prevăzut în anexa nr. II la Legea-cadru nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice, precum și a condițiilor de acordare a acestuia, pentru familia ocupațională de funcții bugetare "Sănătate și asistență socială".

În ceea ce privește procedura de stabilire a sporurilor, dispozițiile art. 12 alin. 1 din Regulamentul aprobat prin HG nr. 153/2018 sunt similare celor din Legea cadru nr. 153/2017, în sensul că prevăd de asemenea că nominalizarea personalului care beneficiază de spor pe locuri de muncă, categoriile de personal, mărimea concretă a sporului, precum și condițiile de acordare se stabilesc de ordonatorul de credite, cu consultarea sindicatelor reprezentative la nivel de unitate/sindicatelor afiliate la o federație reprezentativă pe grup de unități/sector sau, după caz, a reprezentanților salariaților, în limita prevederilor din prezentul regulament-cadru.

În aplicarea acestor prevederi, s-a procedat la expertizarea locurilor de muncă de la nivelul unității angajatoare, din buletinul de expertizare nr.../..... rezultând că evaluarea a vizat inclusiv personalul de la Centrul.. în cadrul căruia desfășoară activitate reclamanta.

În continuare, în aplicarea dispozițiilor art.12 alin.1 din Regulamentul aprobat prin HG nr.153/2018, au avut loc consultări pentru nominalizarea personalului căruia urma să i se acorde sporul și pentru stabilirea mărimii concrete a sporului, iar potrivit procesului-verbal de ședință nr. .../..... încheiat între DGASPC., Sindicatul., Sindicatul A.S... și reprezentantul desemnat al salariaților, Centrul... a fost încadrat în Anexa 9, punctul V, litera B, subpunctul 4 la Regulamentul-cadru aprobat prin HG nr. 153/2018, respectiv cu spor de 15% din salariul de baza, acordat pentru personalul din unitățile de asistență socială/centre cu sau fără personalitate juridică/servicii sociale, cu sau fără cazare, care acorda servicii persoanelor cu handicap (adulți și copii), altele decât cele menționate la punctul I.

În justificarea îndreptățirii sale la plata sporului de 50 % pentru condiții deosebit de periculoase prevăzut de Anexa 9, pct.I, lit.A, subpunctul I la Regulamentul – cadru reclamanta se prevalează de soluția pronunțată într-un litigiu similar care a făcut obiectul dosarului nr. .../.../.. în care, prin Decizia nr.../.... pronunțată de Curtea de Apel..., Secția... s-a stabilit că încadrarea Centrului... în Anexa 9, punctul V, lit.B, subpunctul 4 la Regulamentul – cadru a fost eronată, încadrarea corectă fiind dată de dispozițiile din Anexa 9, pct.I, lit.A, subpunctul I la Regulamentul – cadru, care se referă la unitățile de asistență socială/centre cu sau fără personalitate juridică/servicii sociale, cu cazare/fără cazare, care acordă servicii persoanelor (adulți și copii) cu handicap psihic sau mintal, câtă vreme acesta este centru care acordă servicii persoanelor (adulți și copii) cu handicap psihic sau mintal.

În acest sens, reclamanta susține că aceste constatări ale instanței se impun cu putere de lucru judecat instanței investite cu soluționarea prezentei cauze în aplicarea dispozițiilor art. 431 alin. 2 NCPC, care prevăd că oricare dintre părți poate opune lucrul anterior judecat într-un alt litigiu, dacă are legătură cu soluționarea acestuia din urmă.

Între cauza ce a făcut obiectul dosarului nr. .../.../... și prezenta cauză nu există identitate de părți, câtă vreme în respectivul dosar calitate de reclamantă a avut numita..., apelanta reclamantă din prezenta cauză nefiind parte în dosarul anterior.

Chestiunea a cărei lămurire se impune în prezenta cauză vizează așadar în ce măsură dispozițiile art. 431 alin. 2 NCPC impun sau nu îndeplinirea condiției identității de părți între litigiul pendinte și cel în care s-a pronunțat hotărârea ale cărei efecte se invocă, fiind evident că în cazul unui răspuns negativ la această întrebare, urmare a valorificării efectului pozitiv al lucrului judecat, instanța este ținută de cele statuate în hotărârea anterioară, fără ca intimata pârâtă să mai poată face dovada contrară celor constatate prin decizia nr. ../..... a Curții de Apel.. cu privire la încadrarea centrului în care își desfășoară reclamanta activitatea în categoria unităților care acordă servicii persoanelor (adulți și copii) cu handicap psihic sau mintal și fără a putea tranșa diferit în ceea ce privește consecințele acestei încadrări asupra îndreptățirii reclamantei la plata sporului în discuție.

În vechea reglementare, autoritatea de lucru judecat era reglementată, de legea substanțială, ca mijloc de probă, respectiv prezumție legală absolută și irefragabilă (art. 1200 pct. 4 C.civ., art. 1202 alin. 2 C.civ. de la 1864) și de legea procesuală ca excepție procesuală de fond, peremptorie și absolută (art. 166 C.pr.civ. de la 1865), de natură să împiedice o altă judecată în condiții de identitate de elemente.

În contextul legislativ actual, art. 430 NCPC reglementează autoritatea de lucru judecat ca efect al hotărârii judecătorești, în cele două forme de manifestare prevăzute la art. 431 alin. 1 și 2 NCPC, respectiv efectul negativ sau extinctiv și efectul pozitiv sau „normativ”, menținând și instituția excepției autorității de lucru judecat, consacrată expres de art. 432 NCPC.

Dacă în ceea ce privește efectul negativ, dispozițiile art. 431 alin. 1 NCPC nu comportă discuții cu privire la obligativitatea îndeplinirii triplei identități de părți, obiect și cauză, modul de reglementare a efectului pozitiv al lucrului judecat este susceptibil a genera controverse în ceea ce privește condiția identității de părți, raportat la următoarele argumente.

Astfel, art. 431 alin. 2 NCPC prevede că „oricare dintre părți poate opune lucrul anterior judecat într-un alt litigiu, dacă are legătură cu soluționarea acestuia din urmă”, referirea expresă a legiuitorului la „oricare dintre părți” justificând la prima vedere presupunerea că, pentru a opera efectul pozitiv al lucrului judecat, este necesară îndeplinirea condiției identității de părți; prin urmare, vorbim de efectul pozitiv al autorității de lucru judecat atunci când nu sunt întrunite condițiile excepției autorității de lucru judecat dar, potrivit hotărârii judecătorești definitive anterioare, există o identitate de chestiune litigioasă între aceleași părți.

Pe de altă parte însă, având în vedere deosebirea dintre cele două alineate ale art. 431 NCPC, s-a conturat opinia că, spre deosebire de efectul negativ, pentru reținerea efectului pozitiv al lucrului judecat nu este necesară întrunirea triplei identități de elemente (părți, obiect, cauză), astfel încât, pornind de la această premisă generală, aplicarea acestui text ar fi posibilă și în ipoteza în care doar una din părțile din litigiul pendinte a avut calitatea de parte și în litigiul în care s-a pronunțat hotărârea definitivă invocată cu autoritate de lucru judecat.

În aceste condiții, referirea legiuitorului la „oricare dintre părți” ar putea fi interpretată ca având în vedere calitatea de parte în litigiul în care se invocă efectul pozitiv al lucrului judecat, care are interesul să se prevaleze de constatările instanței dintr-un litigiu în care adversarul său a pierdut procesul și care îi sunt favorabile, chiar dacă ea însăși nu a avut calitatea de parte în respectivul litigiu.

În susținerea acestei opinii s-a reținut și faptul că dispozițiile art. 432 alin. 2 NCPC reglementează puterea de lucru judecat sub forma prezumției, obligând instanța sesizată ulterior să țină seama de ceea ce printr-o primă judecată s-a statuat.

Trebuie menționat de asemenea că, deși la nivel de doctrină opiniile sunt împărțite, chiar și în ipoteza în care se admite că, dată fiind relativitatea efectelor lucrului judecat, este nevoie de existența identității de părți pentru reținerea efectului pozitiv al lucrului judecat, se susține în același timp că terțul față de proces se poate prevala de hotărârea pronunțată anterior împotriva adversarului său în considerarea unui „efect reflex” al opozabilității hotărârii față de acesta, pe temeiul căreia are posibilitatea de a o invoca (atunci când statuarea anterioară îi este favorabilă), partea fiind în imposibilitatea să demonstreze contrariul a ceea ce s-a stabilit anterior, pentru că, în caz contrar, ar însemna să pună în discuție însuși lucrul judecat. (Viorel Mihai Ciobanu, Marian Nicolae (coord), Noul Cod de procedură civilă comentat și adnotat, vol. 1, pag. 1193).

O asemenea distincție a fost avută în vedere inclusiv de instanța supremă în considerentele Deciziei Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 18/2020 – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul oficial nr. 191/10.03.2020, prin care s-a reținut că „(...) principiul relativității hotărârii judecătorești, atât sub aspectul efectelor obligatorii, cât și al lucrului judecat, presupune ca ceea ce a fost judecat să nu poată folosi sau, în principiu, să nu poată fi opus decât de către părțile în proces (și succesorii acestora), fundamentul și justificarea acestui principiu constituindu-le contradictorialitatea și dreptul la apărare” (paragraf 95), făcându-se referire în continuare însă și la „(...) distincția făcută doctrinar în ceea ce privește înțelegerea noțiunii de terț, în spațiul opozabilității. În acest sens, este terț desăvârșit acela în raport cu care efectele hotărârii nu se repercutează în niciun fel, în vreme ce terțul interesat este cel care, fiind atins în mod indirect de modalitatea tranșării litigiului, are interesul de a se prevala de efectele unei hotărâri favorabile sau, dimpotrivă, de a înlătura, față de el, efectele unei judecăți care îl prejudiciază, astfel cum este și cazul litigiului pendinte, în care reclamantul coproprietar este un terț interesat în raport cu hotărârea potrivit căreia pronunțată în primul proces de revendicare.” (paragraf 100).

Prin prisma acestor argumente, se pune problema în ce măsură un asemenea beneficiu recunoscut la nivel teoretic în favoarea unui terț interesat ar putea justifica o interpretare extensivă a prevederilor art. 431 alin. 2 NCPC, în sensul că nu ar impune condiția identității de părți, putând astfel constitui temei legal pentru valorificarea în favoarea acestuia a efectului pozitiv al lucrului judecat al hotărârii în care acesta nu a fost parte, iar partea adversă a căzut în pretenții.

Se impune de asemenea precizarea că în susținerea unei asemenea interpretări a fost invocată și necesitatea respectării principiului securității raporturilor juridice, consacrat de jurisprudența CEDO, reținându-se că respectarea autorității de lucru judecat corespunde necesității de stabilitate juridică și ordine socială, fiind interzisă readucerea în fața instanțelor a unor chestiuni litigioase deja rezolvate jurisdicțional, fără a aduce atingere dreptului la un proces echitabil prevăzut de art. 6 din CEDO, deoarece dreptul de acces la justiție nu este unul absolut, el poate cunoaște limitări, decurgând din aplicarea altor principii.

Dincolo de aceste divergențe, opinia prezentului complet de judecată este în sensul că dispozițiile art. 431 alin. 2 NCPC trebuie interpretate restrictiv, în sensul că impun îndeplinirea condiției identității de părți pentru reținerea efectului pozitiv al lucrului judecat.

Argumentele avute în vedere în acest sens vizează în primul rând aspecte referitoare la obligativitatea *inter partes* a hotărârii judecătorești și principiul relativității efectelor acesteia, astfel cum au fost reținute și în considerentele Deciziei nr. 18/2020 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, în care posibilitatea terților interesați de a se prevala de efectele unei hotărâri judecătorești favorabile a fost avută în vedere de instanța supremă doar în contextul reglementării exprese cuprinse în art. 643 alin. 2 NCPC.

Pe de altă parte, orice analiză a efectelor hotărârii judecătorești din perspectiva prezumției de lucru judecat, ori distincția făcută între putere și autoritate de lucru judecat nu mai este de actualitate, urmare a abrogării dispozițiilor art. 1200 și art. 1202 din C.civ. 1864, potrivit art. 230 alin. 1 lit. a din Legea nr. 71/2011 și respectiv înlocuirii sintagmei "puterea de lucru judecat/puterea lucrului judecat" din Codul de procedură civilă și celelalte acte normative în vigoare cu sintagma "autoritatea de lucru judecat/autoritatea lucrului judecat, potrivit art. 14 alin. 2 din Titlul III al Legii nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010.

Faptul că în litigiul de față reclamantul – salariat al unității pârâte se află într-o situație similară cu celălalt salariat care a avut calitatea de parte în litigiul în care s-a pronunțat hotărârea invocată nu presupune îndeplinirea condiției referitoare la identitatea de părți, cele două cauze fiind în mod evident diferite sub aspectul cadrului procesual, fiecare salariat figurând în calitate de parte în fiecare din cele două litigii în virtutea raporturilor de muncă proprii cu angajatorul.

O asemenea împrejurare prezintă relevanță exclusiv sub aspectul identității de chestiune litigioasă, câtă vreme, în mod evident salariaților din cadrul aceleiași unități, aflați în situații similare, li se aplică, de regulă, aceleași prevederi legale sau contractuale.

Din această perspectivă, problema de drept în discuție prezintă o importanță particulară în situația litigiilor de muncă în care, în mod frecvent, aceeași chestiune litigioasă este supusă

analizei instanței în mod repetat, în cauze diferite, dar în contradictoriu cu același angajator, și raportat la salariați diferiți, dar aflați în situații similare.

În aceste condiții, precum în prezenta cauză, salariatul ar putea invoca interesul său de a se prevala de dezlegările favorabile date într-o altă cauză în care a fost parte un alt salariat aflat într-o situație similară, în timp ce hotărârile nefavorabile date în ale cauze similare nu i-ar fi opozabile, în virtutea dispozițiilor art. 435 NCPC.

Un asemenea beneficiu nu ar putea rezulta însă din aplicarea prevederilor art. 431 alin. 2 NCPC, care trebuie interpretate coroborat cu cele ale art. 435 alin. 1 NCPC; pe de altă parte, calitatea de terț interesat nu ar trebui în nici un caz apreciată ca rezultând din caracterul favorabil al unei anumite jurisprudențe, ci în funcție de obiectul litigiului dedus judecății în fiecare caz în parte și de legătura existentă între situația juridică a părților și respectiv a terțului, numai într-un asemenea context putându-se aprecia în ce măsură dezlegările date de instanță sunt sau nu susceptibile a afecta situația juridică a terțului.

Mai mult, o asemenea posibilitate nu ar putea fi recunoscută nici în contextul modificărilor recente aduse art. 513 alin. 4 din Codul de procedură civilă prin Legea nr. 310/2018, în vigoare din 21.12.2018, care au confirmat intenția legiuitorului de a crea posibilitatea remedierii încălcării autorității de lucru judecat, în cadrul căii extraordinare de atac a revizuirii, și sub aspectul efectului pozitiv al acesteia.

Ori, o interpretare extensivă a prevederilor art. 431 alin. 2 NCPC în ceea ce privește condiția referitoare la identitatea de părți ar crea premisele extinderii nepermise a cadrului procesual în judecata căii extraordinare de atac, dând părții posibilitatea să invoce efectele unei hotărâri judecătorești față de care este terț, pentru a obține revizuirea propriei hotărâri, ceea ce nu ar putea fi admis.

Din această perspectivă, dincolo de potențialele efecte favorabile ale unei interpretări extensive ale art. 431 alin. 2 NCPC asupra unificării practicii judiciare, argumentele referitoare la necesitatea respectării principiului securității raporturilor juridice capătă o dublă valență, câtă vreme ar putea fi reținute în egală măsură ca un argument contrar unei asemenea interpretări.

Aceasta în condițiile în care, în contextul aplicării art. 509 alin. 1 pct. 8 și art. 513 alin. 4 NCPC, ar fi suficientă existența unei singure hotărâri judecătorești favorabile salariatului pentru ca hotărârile ulterioare pronunțate în contradictoriu cu alți salariați aflați în situații similare și nefavorabile acestora, să fie susceptibile a fi desființate în cadrul revizuirii, cu evidente consecințe asupra securității raporturilor juridice.

De altfel, în jurisprudența sa, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat în mod constant că divergențele de jurisprudență constituie, prin natura lor, consecința inerentă a oricărui sistem judiciar care se bazează pe un ansamblu de instanțe de fond, având competență în raza lor teritorială, nefiind reținute încălcări ale art. 6 din această perspectivă (Cauza Zelca contra României, Cauza Albu contra României, Cauza Ioan Radu și alții împotriva României).

Față de aceste considerente, reținând incidența dispozițiilor art. 519 și art. 520 NCPC, va aprecia Curtea că se impune sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la chestiunea de drept expusă, urmând a dispune suspendarea judecății conform prevederilor art. 520 alin. 2 Cod procedură civilă.

**PENTRU ACESTE MOTIVE,
ÎN NUMELE LEGII
DISPUNE**

Dispune sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la următoarea chestiune de drept:

Dacă reținerea efectului pozitiv al lucrului judecat, în temeiul dispozițiilor art. 431 alin. 2 NCPC, presupune sau nu îndeplinirea condiției identității de părți.

Dispune suspendarea judecății conform prevederilor art. 520 alin. 2 Cod procedură civilă.
Fără cale de atac.

Pronunțată prin punerea soluției la dispoziția părților de către grefa instanței, astăzi,
12.05.2021.

Președinte,

Judecător

Grefier,

Red. Jud...